

Gróf Bethlen Margit : Nagy és kis betűk. Év n. Athenaeum kiadása. Bethlen Margit azok közé az elbeszélők közé tartozik, akik főként élet-tapasztalataikat, életszemléletüket akarják műveikben kifejezni. Erre ő főként három műformát használ : a modern meséét (pl. *Kis és nagy betűk, Az erdő két királya, A varázsló*), az életképét (*Tűzek az éjtszakában, Tavasz, A víz*) és a rövidebb, rajzforma elbeszélését (*És bocsásd meg..., Két napló és egy levél, A győztes*). Bármelyik formát használja, bizonyos életfilozófiát szűr le bennük, de nem a tanulság kedvéért, hanem költői kényszerűségből, hogy önmagát adja, hogy gondolatait és érzéseit művészi formába öntse.

Életszemlélete fölényes, mely hol az élesebb, hol az enyhébb irónia és humor hangján szólal meg. Az emberi gyarlóságokon néha csak mosolyog, néha bosszankodik, néha mélabúsan szánakozik.

Mondanivalóit gonddal formálja meg. Hosszabb elbeszélést nem ír, de az említett rövid elbeszélő műfajok mestere. Távol áll minden bőbeszédűségtől, kevés szóval sokat mondva, tömören ír. Kis elbeszélései nem hatnak vázlatokként, mindegyik kerek egész, s noha a gondolati tartalom uralkodik bennük, egyik sem száraz.

A szerzőnek élénk a képzelete, melynek nagy a megelevenítő ereje. Nála a fának, tükörnek, kínai figurának, még a borbély-ollónak is lelke van s ennek tükrében látjuk az embereket, tárgyakat és eseményeket, melyek így eredeti, fantasztikus világitást nyernek. Ezzel az élénk képzelettel mindig valami új szint, új hangulatot tud adni a mindennapi témáknak is.

Legjobban a lélek érdeklí, ennek egyéni vagy általános emberi sajátosságait, titkait, finom rezdüléseit kutatja. Ez a lélekkutatás, lélekábrázolás másik erőssége a szerzőnek,

ki legtöbb kis művében tapasztalt emberismerőnek, a maga és mások lelki élete eredeti megfigyelőjének mutatkozik.

A huszonkilenc elbeszélés közül nem akarunk itt egyet sem külön kiemelni, mindegyik érdekes, mindegyik finom csemege irodalmi gourmet-k számára. A *boldog sziget istene és egyéb elbeszélések* c. kötetéhez képest, melyet folyóiratunk 1926.-i évfolyamában ismertettünk, témagazdagság, lelki elmélyülés és formaművészet dolgában ez a gyűjtemény jelentékeny írói fejlődésről tanuskodik.

Szinnyei Ferenc.

Török Sándor : És azalatt itthon . . . Kétkötetes regény. (Franklin-társulat kiadása.)

Azalatt . . . Ez az időhatározó már a testes regénykötet fedőlapján keresztbefekteti messzenyúló véres árnyékát annak az egész emberiség fölött megnehezült «idő»-nek, melynek sorsokba gázoló fordulatai, lelki ráfelelései most már teljes két évtizede szinte a földkerekség minden írói megnyilatkozását szakadatlanul táplálják.

Élményemlékei — harctéri értelemben — Török Sándornak nincsenek, ő már a «háborús kamaszok»-nak azóta férfisorba lépett nemzedékéből való, mely a fergeteg elejét serdülő éveinek éppen küszöbén látta támadóban. «Ha majd az életbe léptek . . .» — hangoztatta a béke világ pedagógiai gyakorlata. De 1914 derekától már a kisgimnazistákat sem lehetett ily távoli ígervényekkel hitegetni : az életbe ők már nem értek rá amúgy, apáik nyugalmas módján «kilépni», — az élet lépett be hozzájuk, hivatlanul és irgalmatlanul, az élet és : a halál . . .

Makra Gyurinak, a regény érezhetően személyes hangulati emlékekből életrekelt gyermekhősének története az ország határszélén kerül